

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

В І С Н И К

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО - ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 2 (49)

Вінниця, 2025

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу
РІШЕННЯ

Національної ради України
з питань телебачення та радіомовлення
щодо реєстрації суб'єкта друкованих медіа
№ 967 від 28 вересня 2023 року
Ідентифікатор медіа – R30-01367
Журнал

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, англійська

Тематичні напрями Вісника:

- Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- Дисемінація передового педагогічного досвіду
- Challenges in Education
- Відомі імена року
- Проби пера
- Конкурси
- Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Протокол № 11 від 15 травня 2025 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.;
відповідальний редактор: методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Мисліцька Н.А., д.філ.н. Войцехівська Н.К., к.філ.н., доц. Січкач С.А. (Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини)

Відповідальність за зміст статей несуть автори
Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу : Випуск 2(49) /за заг. ред. К.Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2025. 165с.

© КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2025

ЗМІСТ

НОПЯТІККИ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

АСАУЛЕНКО АНАСТАСІЯ, СЕНСИТИВНІ ПЕРІОДИ РОЗВИТКУ	5
БАКЛАНСЬКА АЛІНА, ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ГРИ ЯК ПРОВІДНОГО ВИДУ ДІЯЛЬНОСТІ.....	8
БЕВЗА ДІАНА, МЕТОДИ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У СУЧАСНІЙ РОДИНІ	11
ПОГРЕБНЯК ДІАНА, СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ У РОБОТІ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ	15
ЗАСТАВНІЮК ЛЮБОВ, ДИДАКТИЧНІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ У ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ...	19
ЗРАЛКО АННА, ІНТЕРАКТИВНІ ДИТЯЧІ СВЯТА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ	23
ПЕТРИЧКО КАТЕРИНА, ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ НАРОДНОЇ МАТЕМАТИКИ В ДОШКІЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	30
ПЛАХОТНА АЛЛА, РОЗВИТОК ПАМ'ЯТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ..	35
ПОСТУПАЙЛО АННА, ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	39
БОГОЦЬКА ВАЛЕНТИНА, СЕГЕДА МИКОЛА, МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.....	44
СИВАК МАРИНА, РОЗВИТОК ЗДІБНОСТЕЙ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	47
ПИЛЯВЕЦЬ ТЕТЯНА, РОЗВИТОК МОРАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	51
СОРОЧАН КАРІНА, ПОЗАКЛАСНА РОБОТА В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	56
ШАФАР ІВАННА, РОЛЬ СІМ'Ї У ПСИХОЛОГІЧНОМУ РОЗВИТКУ ДИТИНИ ПІД ЧАС КРИЗОВИХ ПОДІЙ	62
ЯГНІЧ НАТАЛІЯ, ФОРМУВАННЯ СВІДОМОСТІ У СТАРШОМУ ДОШКІЛЬНОМУ ВІСІ.....	65

КУЛЬТУРА, ЛІТЕРАТУРА ТА ФІЛОЛОГІЯ

У ДОСЛІДЖЕННЯХ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

МАРУСІНА ЮЛІЯ, ПОНЯТТЯ КУЛЬТУРИ ТА КУЛЬТУРНОГО «БУМУ»	71
ГУМЕНЮК ІРИНА, КОЛИ ЛЮБОВ УБИВАЄ: ФЕМІНІСТИЧНИЙ І ПСИХОАНАЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ РОМАНУ «КОХАННЯ» АНДЖЕЛИ КАРТЕР ..	74
ДОЛІШНЯ КАТЕРИНА, ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ З КОМПОНЕНТОМ FOOD В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	82

KOLIESNIKOVA IVANNA, SENTENCE AND QUASI-SENTENCES IN MODERN ENGLISH	88
ЛАСКОРУНЬСЬКА АНАСТАСІЯ, ЛЕКСИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ СЛЕНГУ: МІЖ КУЛЬТУРОЮ І МОВНОЮ ГРОЮ	94
ОШІВСЬКА ОЛЕНА, ВЛАСНІ НАЗВИ В АНГЛОМОВНІЙ РЕКЛАМІ	98
СКАЛЕЦЬКА СОФІЯ, ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ "ВІЙНА" В АНГЛОМОВНОМУ ДИСКУРСІ ПРО ВІЙНУ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І МЕДІЙНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ	105
СЛЮСАР МАРИНА, COEXISTENCE OF SOCIOLECTS AND REGIONAL DIALECTS IN ENGLISH-SPEAKING COUNTRIES	109
СОЛОМСЬКА ВІКТОРІЯ, STYLISTIC DEVICES IN DIGITAL JOURNALISM: EXPRESSIVE STRATEGIES IN ONLINE MEDIA TEXTS	114
ТИМОШЕНКО ВАДИМ, СИМФОНІЯ ВТРАТИ Й НАДІЇ: КУЛЬТУРНИЙ СИНТЕЗ У РОМАНІ “НОРВЕЗЬКИЙ ЛІС” ХАРУКІ МУРАКАМІ	117

ІННОВАЦІЇ СУЧАСНОЇ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ

ЗВІРИК ЛЮДМИЛА, НАВЧАННЯ БІГУ НА КОРОТКІ ДИСТАНЦІЇ	123
КЛАНЦАТА ВІКТОРІЯ, ІНТЕРАКТИВНІ ПЛАТФОРМИ ТА МОБІЛЬНІ ДОДАТКИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ФОНЕТИЧНИХ УМІНЬ ТА НАВИЧОК УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	129
КОЗЮЛЬКО АНАСТАСІЯ, МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНИХ РИС ХАРАКТЕРУ ДІТЕЙ	135
ПРИСЯЖНЮК ДМИТРО, МАРТИНЮК ВІКТОР, БИСТРИЦЬКИЙ ОЛЕКСАНДР, ОЗДОРОВЧИЙ ЕФЕКТ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ	140
КАСЬКО ОЛЕНА, STEM-ОСВІТА ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ НАВИЧОК У ДІТЕЙ З АУТИЗМОМ	145
ПРИСЯЖНЮК ДМИТРО, МАРТИНЮК ВІКТОР, БИСТРИЦЬКИЙ ОЛЕКСАНДР, ВІДБІР ТА ОРІЄНТАЦІЯ У СИСТЕМІ СПОРТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ ЛЕГКОАТЛЕТІВ	151
СТОРОЖУК НАТАЛЯ, КАСЬКО ТЕТЯНА, ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ З ХОРОВОГО ДИРИГУВАННЯ	156
СТРАТІЙЧУК НАТАЛІЯ, МУЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА ТВОРЧИЙ РОЗВИТОК	159

ВИМОГИ до підготовки науково-методичних статей Збірника «ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу»	166

3. Марчук Н. В. Інтеграційні процеси в мистецькій освіті: теорія і практика. Львів: Світ, 2022. 224 с.

4. Павленко Т. М. Формування моральних цінностей підлітків засобами музичного мистецтва в умовах Нової української школи. Київ: Освіта України, 2020. 198 с.

5. Ростовська О. О. Музичне мистецтво як чинник духовно-морального виховання особистості. *Педагогічні науки*. 2021. Вип. 94. С. 45-53.

Стаття надійшла до редакції

09 квітня 2025р

РОЗВИТОК ЗДІБНОСТЕЙ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

УДК 373.2.015.31

СИВАК МАРИНА

здобувачка вищої освіти факультету

дошкільної освіти та музичного мистецтва

Науковий керівник: ТОКАР Л. П.

доктор філософії, завідувач кафедри теорії,

фахових методик та технологій дошкільної освіти Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Abstract. *The article is devoted to the topical problem of development of research abilities of children of senior preschool age, since their presence in children allows them to act actively, quickly navigate in the situation, and creatively approach problem solving. The foundations of their development are laid in preschool age.*

Key words: *research abilities of children of senior preschool age; research activity; search activity, curiosity, search activity.*

Постановка проблеми. Сучасні стрімкі, швидкоплинні умови дійсності обумовлюють важливість перегляду ролі і значення дослідницьких здібностей у житті людини. У ХХІ столітті стає очевидно, що вміння і навички дослідницького пошуку потрібні не тільки тим, чия діяльність пов'язана з науковою роботою, але й людям інших професій. Універсальні дослідницькі здібності, серед яких найбільш значущими є здатність швидко орієнтуватися в ситуації, творчо підходити до вирішення проблем, уміння знаходити і аналізувати інформацію,

дозволяють людині активно діяти, творити і перетворювати. Основи їх розвитку закладаються вже в дошкільному віці, який характеризується особливою чутливістю до засвоєння навколишньої дійсності, пізнавальною, дослідницькою та пошуковою активністю дошкільника. З великим інтересом діти беруть участь у дослідницькій діяльності, проявляють допитливість і бажання експериментувати. Пошукова активність дитини в спеціально організованих умовах може привести до виникнення дослідницьких здібностей. Ідея розвитку творчої особистості знаходить

відображення і в основних нормативних освітніх актах: Національній стратегії розвитку освіти України на 2012-2021 рр., Законі України «Про дошкільну освіту», Базовому компоненті дошкільної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній психології та педагогіці накопичений багатий досвід вивчення і формування орієнтовно-дослідницької діяльності. На значення дошкільного віку для розвитку творчих здібностей у дітей зазначалося у працях таких науковців, як: Л. Богоявленської, Л. Виготського, В. Давидова, О. Запорожця, О. Матюшкіна, В. Моляко, Л. Парамонової, Я. Пономарьова, О. Савенкова та інших. У цих дослідженнях виокремленні поняття «творче мислення», «творча активність», «інтелектуальна активність», «пошукова активність», «дослідницька діяльність».

Так, на думку О. Савенкова, одним зі способів розвитку творчого мислення є творча, пошукова, інтелектуальна активність дитини. Дитина починає мислити творчо, коли вона потрапляє у проблемно-конфліктну ситуацію. Саме експериментальному моделюванню таких ситуацій, які сприяють розвитку творчого мислення, надавав особливого значення О. Савенков. Розв'язання проблеми спочатку є невимушеною діяльністю, яка поступово захоплює дитину, надихає її до пошуку, до експериментування, що зазвичай, веде до досягнення позитивних результатів [1]. Розглядаючи саморозвиток дитячого мислення дослідники (В. Моляко, М. Поддьяков) зазначають, що в основі такого саморуху лежить внутрішнє протиріччя, яке полягає в тому, що кожен наступний етап мислення дитини дозволяє виявити

маловідомі сторони об'єкта, що пізнається, сформулювати з цього приводу нові запитання [2].

У вітчизняній психології накопичено велику низку досліджень у галузі психології здібностей. Означена проблематика відображена в роботах Б. Ананьєва, Л. Венгера, В. Дружиніна.

Мета статті: розробити методику розвитку дослідницьких здібностей старших дошкільників у розвивальному середовищі закладу дошкільної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Дошкільний вік – унікальний період у житті людини. Він характеризується особливою чутливістю до засвоєння навколишньої дійсності, пошуковою, пізнавальною активністю дошкільника. З великим інтересом діти беруть участь у різноманітній дослідницькій діяльності, проявляють допитливість і бажання експериментувати. Тому дослідницька активність, як зазначає О. Савенков, це – природний стан дитини, який породжує дослідницьку поведінку і створює умови для того, щоб психічний розвиток її спочатку розгортався як процес саморозвитку [4]. Дослідницькі здібності – це індивідуально-психологічні особливості особистості, що забезпечують успішність і якісний процес пошуку, оволодіння й осмислення нової інформації. В основі дослідницьких здібностей лежить пошукова активність. Психологічні особливості розвитку дослідницьких здібностей дошкільника визначаються специфікою розвитку мотиваційних, інтелектуально-творчих і поведінкових характеристик. Так, в структурі мотивації домінують мотиви «безкорисливої допитливості»,

схильності до експериментування, інші мотиви (широкі соціальні, процесуальні) знаходяться як допоміжні в дослідницькій поведінці.

Дослідницькі здібності проявляються в глибині, міцності оволодіння прийомами дослідницької діяльності, під якими розуміється вміння застосовувати прийоми відповідного наукового методу пізнання у процесі виконання дослідницьких завдань. Головним інструментом розвитку дослідницьких здібностей у освіті виступає дослідницьке навчання, тобто включення дітей у спеціально організовані дослідження, які дозволяють оволодіти прийомами і методами, запозиченими з науки і наукового мислення у процесі пізнання навколишньої дійсності.

Показниками розвитку дослідницьких здібностей дітей старшого дошкільного віку, виступають допитливість; схильність до експериментування; розвиненість конвергентного і дивергентного мислення; самостійність; критичність; наполегливість; стійкий інтерес до спостережень; висока концентрація уваги. Нами виокремлено рівні розвитку дослідницьких здібностей дітей старшого дошкільного віку. Схарактеризуємо їх.

Високий рівень характеризується яскраво вираженою допитливістю, схильністю до експериментування і спостережень; високим рівнем розвитку конвергентного мислення; здатністю вирішувати проблемні завдання; проявом творчості в усіх видах діяльності; самостійністю; критичністю; наполегливістю в подоланні труднощів; високою концентрацією уваги при

виконанні одноманітної роботи; широким колом інтересів.

Середній рівень характеризується ситуативним проявом пошукової активності; інтересом до спостережень; достатнім рівнем розвитку конвергентного мислення; проявом елементів творчості в діяльності; нестійким проявом самостійності, критичності, наполегливості, уваги.

Низький рівень характеризується слабким розвитком допитливості; відсутністю інтересу до спостережень; недостатнім розвитком конвергентного мислення; нездатністю вирішувати пошукові завдання; інертністю мислення; несамотійністю; нездатністю долати труднощі; слабким рівнем розвитку уваги.

Для виявлення стану розвитку дослідницьких здібностей дітей старшого дошкільного віку було розроблено діагностичні методики, що включають: «Короткий тест творчого мислення. Фігурна форма П. Торренса» для діагностики дивергентного мислення; для діагностики вербального мислення. «Назви одним словом», «Аналогії». Схарактеризуємо кожен методик і процедуру її проведення.

Ефективним чинником розвитку творчих здібностей, дослідницьких умінь дитини дошкільного віку, на думку В. Кузьменко, є ігрові ситуації. З цією метою застосовували, розроблені В. Кузьменко такі ігрові ситуації: «На що схоже?», «Відгадай, що це?», «Відгадай на дотик (в піску)», «Що можна з цим зробити?», «Чим це було раніше?», «Перетвори фігури на різні предмети», «Для кого буде це?» тощо. У процесі організації таких ситуацій діти

спроможні розглянути окремі елементи предметів та явищ, співвіднести їх між собою, відгадувати, уявляти, завершувати зображення, фантазувати, висловлювати власну думку, пропонувати різні способи застосування предметів [3].

Після проведеної роботи стала помітна динаміка рівнів розвитку дослідницьких здібностей дітей старшого дошкільного віку в експериментальних групах.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Узагальнені відомості щодо розподілу дошкільників за рівнями розвитку дослідницьких здібностей засвідчили, що в експериментальній групі дітей, які навчалися за розробленою методикою з

високим рівнем було значно більше, ніж дітей контрольної групи. Таким чином, проаналізувавши отримані результати, можна зробити висновок, що в експериментальній групі виявилася більш виражена динаміка розвитку дослідницьких здібностей дітей старшого дошкільного віку. Це підтверджує ефективність розробленої і апробованої методики розвитку дослідницьких здібностей дітей старшого дошкільного віку. Подальші дослідження будуть пов'язані з визначенням найефективніших критеріїв розвитку дослідницьких здібностей та розробкою алгоритмів складання методики розвитку означених здібностей у дошкільників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Богуш А.М. Індивідуально-творче самовираження дітей дошкільного віку в ігрових ситуаціях. Особистість у єдиному освітньому просторі. Запоріжжя: : Просвіта, 2015. С. 48-51.
2. Іщенко Л.В. Основи формування творчої індивідуальності дітей старшого дошкільного віку: методичний інструментарій. Умань: ФОП Жовтий О.О., 2018. 62 с.
3. Кузьменко В.У. Розвиток індивідуальності дитини 3-7 років : монографія. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова. 2015. 354 с.
4. Guilford J. The nature of human intelligence. New York: Mc. Grew Hill, 1967

*Стаття надійшла до редакції
21 квітня 2025р*